

Predmet C-685/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

15. studenoga 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD) (Arbitražni porezni sud (Centar za upravnu arbitražu – CAAD), Portugal)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

10. studenoga 2023.

Tužitelj:

Corner and Border SA

Tuženik:

Autoridade Tributária e Aduaneira

Predmet glavnog postupka

Ovaj zahtjev za prethodnu odluku upućuje se u sporu između, s jedne strane, društva Corner and Border SA (u daljnjem tekstu: C&B) i, s druge strane, Autoridade Tributária e Aduaneira (Porezna i carinska uprava, Portugal) (u daljnjem tekstu: Porezna uprava), u kojem društvo C&B zahtijeva da se proglasi nezakonitim i posljedično poništi obračun administrativnih pristojbi od 27. siječnja 2022. u iznosu od 2 093 400 eura u pogledu skupa osiguranja danih u vezi s obveznicama izdanim radi dobivanja zajma za financiranje plaćanja kupoprodajne cijene dionica dvaju društava i refinanciranja njihova duga.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 5. stavka 2. točke (b) i članka 6. stavka 1. točke (d) Direktive 2008/7/EZ Vijeća od 12. veljače

2008. o neizravnim porezima na prikupljanje kapitala (SL 2008., L 46, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 2., str. 159.).

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 5. stavak 2. točku (b) Direktive 2008/7/EZ Vijeća od 12. veljače 2008. tumačiti na način da mu se protivi to da osiguranja koja se sastoje od zaloga na dionicama, novčanim sredstvima na bankovnom računu i potraživanjima dioničara te od prijenosa potraživanja kao kolaterala, a koja su dana u vezi s transakcijom izdavanja obveznica, podliježu naplati administrativnih pristojbi?
2. Ovisi li odgovor na prvo prethodno pitanje o tome je li davanje osiguranja zakonska obveza ili je ono fakultativno i dobrovoljno dogovoreno?
3. Ovisi li odgovor na prvo prethodno pitanje o tome jesu li osiguranja dana u kontekstu transakcije izdavanja obveznica na koje se pojedinačno upisala bankarska institucija, čiji se položaj ulagatelja može prenijeti voljom izdavatelja čak i ako se na navedeni prijenos primjenjuju određeni uvjeti i penali ili naknade?
4. Treba li članak 6. stavak 1. točku (d) Direktive 2008/7/EZ Vijeća od 12. veljače 2008. tumačiti na način da obuhvaća osiguranja koja se sastoje od zaloga na dionicama, novčanim sredstvima na bankovnom računu i potraživanjima dioničara te od prijenosa potraživanja kao kolaterala, a koja su dana u vezi s transakcijom izdavanja obveznica koja je obuhvaćena područjem primjene članka 5. stavka 2. točke (b) te direktive?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2008/7/EZ Vijeća od 12. veljače 2008. o neizravnim porezima na prikupljanje kapitala: članak 1., članak 5. stavak 2. točke (a) i (b) te članak 6. stavak 1. točka (d)

Presuda od 19. listopada 2017., Air Berlin (C-573/16, EU:C:2017:772, t. 32.)

Presuda od 22. prosinca 2022., IM Gestão de Ativos i dr. (C-656/21, EU:C:2022:1024, t. 28.)

Rješenje od 19. srpnja 2023., A (Oporezivanje stavljanja vrijednosnih papira na tržište) (C-335/22, EU:C:2023:603, t. 24. do 28.)

Navedene odredbe nacionalnog prava

Código do Imposto do Selo (Zakonik o administrativnim pristojbama): članak 1. i naslov 10.3. Tabela Geral do Imposto do Selo (Opća tarifa administrativnih pristojbi)

Članak 1.

Materijalno područje primjene

1. Administrativnim pristojbama podliježu svi akti, ugovori, dokumenti, vrijednosni papiri, podnesci i drugi pravni događaji ili situacije predviđene Općom tarifom, uključujući prijenose imovine bez naknade.

[...]

10 Osiguranja obveznica, bilo koje prirode ili oblika, konkretno, mjenična jamstva, polози, samostalna bankovna jamstva, jamstva, hipoteke, zalozi i osiguranja jamstva, osim ako su u bitnome sporedna u odnosu na ugovore na koje se već primjenjuje naplata na temelju ove tarife i ako se osnivaju istodobno kad i osigurana obveznica, čak i na instrumentu ili vrijednosnom papiru, u svojoj odgovarajućoj vrijednosti, ovisno o roku, pri čemu se svako produljenje trajanja ugovora smatra novom transakcijom:

[...]

10.3. Osiguranja na koja se ne primjenjuje nikakav rok ili na koja se primjenjuje rok od pet ili više godina podliježu stopi od 0,6 %.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Društvo C&B dioničko je društvo osnovano u skladu s portugalskim pravom, s registriranim sjedištem u Lisabonu, koje je u cijelosti u vlasništvu društva s ograničenom odgovornošću ONEX RENEWABLES Sàrl, upisanog u Registar trgovačkih društava u Luxembourg (R. C. S. Luxembourg) pod brojem B255771, i s portugalskim brojem povezanog subjekta (u daljnjem tekstu: ONEX).
- 2 Društvo ONEX kupilo je 21. srpnja 2021. od društva EDP RENEWABLES, SGPS, SA, dioničkog društva osnovanog u skladu s portugalskim pravom (u daljnjem tekstu: EDPR), ukupan temeljni kapital društva ÉOLICA DO SINCELO, SA, dioničkog društva osnovanog u skladu s portugalskim pravom, s registriranim sjedištem u Portu (u daljnjem tekstu: ES), i društva ÉOLICA DA LINHA, SA, dioničkog društva osnovanog u skladu s portugalskim pravom, s registriranim sjedištem u Portu (u daljnjem tekstu: EL).
- 3 Društvo ONEX prenijelo je 29. srpnja 2021. svoj ugovorni položaj u ugovoru o kupoprodaji dionica društava ES i EL, navedenom u prethodnoj točki, na društvo C&B.
- 4 Društvo C&B sklopilo je 27. siječnja 2022. ugovor o financiranju, pod nazivom *Facilities Agreement*, na temelju kojeg je izdalo nematerijalizirane obveznice na ime, nominalne vrijednosti 100 000 eura po vrijednosnom papiru, u ukupnoj vrijednosti od 348 900 000 eura, pri čemu su one podijeljene u dvije kategorije

obveznica (A i B) na koje se u cijelosti upisala banka BANCO SANTANDER TOTTA, SA (u daljnjem tekstu: BST).

- 5 U *Facilities Agreementu* utvrđeno je da društvo C&B, kao izdavatelj, može odlučiti prenijeti ugovorni položaj ulagatelja koji je preuzela banka BST uz primjenu kazni ili naknada.
- 6 Izdane obveznice morale su se registrirati pri društvu Interbolsa, koje je zaduženo za nadzor nad njima, s obzirom na to da je riječ o društvu koje upravlja sustavima namire vrijednosnih papira i središnjim sustavima vrijednosnih papira u okviru Comissão do Mercado de Valores Mobiliários (Komisija za tržište vrijednosnih papira, Portugal).
- 7 *Facilities Agreement* sklopljen je radi financiranja plaćanja kupoprodajne cijene dionica društva ES i EL i radi refinanciranja njihova duga.
- 8 Kako bi se osiguralo ispunjavanje svih obveza i odgovornosti koje su preuzete na temelju *Facilities Agreementa*, društva ONEX, C&B, ES i EL dala su određena stvarna ili osobna osiguranja na temelju takozvanog *Security Agreementa* (ugovor o osiguranjima) koji su sklopila ta društva u svojstvu davatelja osiguranja i banka BST u svojstvu korisnika i posrednika osiguranja.
- 9 Na temelju *Security Agreementa*, društvo ONEX dalo je sljedeća osiguranja i obveze u pogledu osiguranja:
 - zalog prvog reda na dionicama društva C&B i na odgovarajućim s time povezanim pravima;
 - obveza zasnivanja zaloga na novim dionicama koje izdaje društvo C&B i na odgovarajućim s time povezanim pravima;
 - zalog prvog reda na svim postojećim potraživanjima (koja proizlaze iz pomoćnih usluga, dodatnih usluga, zajmova ili drugih podređenih potraživanja, drugih vrsta kvazivlasničkog kapitala ili drugih vrsta financiranja u naravi ili novcu (potraživanja dioničara)), čiji je nositelj društvo ONEX u svojstvu društva majke društva C&B, i
 - obveza zasnivanja zaloga na budućim potraživanjima dioničara koja društvo ONEX stekne u budućnosti.
- 10 Na temelju *Security Agreementa*, društvo C&B dalo je sljedeća osiguranja i obveze u pogledu osiguranja:
 - zalog prvog reda na dionicama društava ES i EL i na odgovarajućim s time povezanim pravima;
 - obveza zasnivanja zaloga na novim dionicama koje izdaju društva ES i EL i na odgovarajućim s time povezanim pravima;

- zalog prvog reda na svim postojećim potraživanjima dioničara čiji je nositelj društvo C&B u svojstvu društva majke društava ES i EL;
 - obveza zasnivanja zaloga na budućim potraživanjima dioničara koja društvo C&B stekne u budućnosti;
 - zalog prvog reda na svim potraživanjima čiji je nositelj društvo C&B, uključujući pravo na primanje iznosa na temelju takozvanih „Hedging Agreement Rights”, „Project Document Rights” i „Insurance Agreement Rights”, predviđenih u *Security Agreementu*, koja mogu biti predmet zaloga;
 - prijenos potraživanja kao kolaterala svih potraživanja koja društvo C&B stekne, uključujući pravo na primanje iznosa na temelju takozvanih „Future Hedging Agreement Rights”, „Future Project Document Rights” i „Future Insurance Agreement Rights”, predviđenih u *Security Agreementu*, koja nisu obuhvaćena zalogom predviđenim u prethodnom stavku;
 - zalog prvog reda na novčanim sredstvima na bankovnim računima čiji je vlasnik društvo C&B na datum sklapanja *Security Agreementa*, i
 - obveza zasnivanja zaloga prvog reda na novčanim sredstvima na novim bankovnim računima koje društvo C&B otvori nakon sklapanja *Security Agreementa*.
- 11 Na temelju *Security Agreementa*, društva ES i EL dala su sljedeća osiguranja i obveze u pogledu osiguranja:
- zalog prvog reda na novčanim sredstvima na bankovnim računima čiji su vlasnici ta dva društva na datum sklapanja *Security Agreementa*;
 - obveza zasnivanja zaloga prvog reda na novčanim sredstvima na novim bankovnim računima koje ta dva društva otvore nakon sklapanja *Security Agreementa*;
 - zalog prvog reda na svim potraživanjima čiji su nositelji ta društva, uključujući pravo na primanje iznosa na temelju takozvanih „Project Document Rights” i „Insurance Agreement Rights”, predviđenih u *Security Agreementu*, koja mogu biti predmet zaloga, i
 - prijenos potraživanja kao kolaterala svih potraživanja koja ta društva steknu, uključujući pravo na primanje iznosa na temelju takozvanih „Future Project Document Rights” i „Future Insurance Agreement Rights”, predviđenih u *Security Agreementu*, koja nisu obuhvaćena zalogom predviđenim u prethodnom stavku.
- 12 Sklapanje *Security Agreementa* i davanje navedenih osiguranja bili su nužni i ključni uvjeti za sklapanje *Facilities Agreementa* i za posljedično izdavanje obveznica.

- 13 Javni bilježnik koji je sastavio i ovjerio ispravu *Facilities Agreement* i *Security Agreement* obračunao je 27. siječnja 2022. administrativne pristojbe u skladu s odjeljkom 10.3. Opće tarife administrativnih pristojbi, tako što je na iznos od 348 900 000 eura primijenio stopu od 0,6 % i prema tome utvrdio iznos poreza od 2 093 400 eura.
- 14 Društvo C&B platilo je sa svojeg bankovnog računa iznos od 2 093 400 eura.
- 15 Društvo C&B podnijelo je 3. kolovoza 2022. remonstrativni pravni lijek protiv poreznog rješenja o obračunu administrativnih pristojbi.
- 16 Smatra se da je remonstrativni pravni lijek prešutno odbijen, s obzirom na to da Porezna uprava nije donijela odluku o njemu do 3. prosinca 2022. kada je istekao rok za donošenje odluke.
- 17 Društvo C&B podnijelo je 2. ožujka 2023. zahtjev za arbitražu koji je doveo do ovog postupka.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 18 Predmet ovog postupka je naplata administrativnih pristojbi na temelju primjene naslova 10.3. Opće tarife priložene Zakoniku, kojim se uređuje to davanje, za sva prethodno navedena osiguranja u vezi s obveznicama izdanim radi zajma koji su ugovorili društvo C&B i banka BST u cilju financiranja plaćanja kupoprodajne cijene dionica društava ES i EL i radi refinanciranja njihova duga.
- 19 Društvo C&B u zahtjevu za arbitražu najprije tvrdi da se obračunom administrativnih pristojbi povređuje pravo Unije, osobito neoporezivanje predviđeno u članku 5. stavku 2. točki (b) Direktive 2008/7, i, podredno, da se tim obračunom povređuje nacionalno pravo, što je na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni.
- 20 Kad je riječ o povredi prava Unije, društvo C&B tvrdi da je oporezivanje osiguranja danih za formaliziranje dobivanja zajma za izdane obveznice nezakonito, s obzirom na to da se njime povređuju odredbe članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2008/7. Tvrdi da je cilj koji se nastoji postići navedenom direktivom zabrana oporezivanja svih pravnih poslova, uključujući akcesornih, koji se odnose na transakcije prikupljanja kapitala. Prema mišljenju društva C&B, unatoč tome što su se dana osiguranja dobrovoljno ugovorila s bankom BST, ona su bila ključni uvjet za provedivost zajma za izdane obveznice. U tom smislu, društvo C&B smatra da su osiguranja formalno činila samostalne pravne poslove, ali su s gospodarskog i funkcionalnog stajališta te formalnosti bile vezane uz izdavanje obveznica, tako da bi naplata administrativnih pristojbi na njih bilo jednako oporezivanju ukupno prikupljenog kapitala razmatranog u cjelini.
- 21 Osim toga, društvo C&B tvrdi da izuzeće od zabrane iz članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2007/8, koje se predviđa u članku 6. stavku 1. točki (d) iste

direktive, obuhvaća samo osiguranja koja se zasnivaju na nepokretnoj imovini, zbog čega se ono ne primjenjuje u ovom predmetu, uzimajući u obzir da su osiguranja koja su predmet ovog postupka u biti zalog i obveza zasnivanja zaloga na dionicama, novčanim sredstvima na bankovnom računu i potraživanjima dioničara te prijenos potraživanja kao kolaterala.

- 22 Porezna uprava pak tvrdi da je u ovom predmetu izdavanje obveznica popraćeno davanjem osiguranja s materijalnog stajališta jednako sklapanju bilateralnog ugovora o zajmu osiguranom zalogom, s obzirom na to da se o izdanim obveznicama pregovaralo izravno s bankarskom institucijom, pri čemu nije bilo očekivanja da će glavna namjena tih vrijednosnih papira biti trgovanje njima na tržištu. Stoga smatra da naplata administrativnih pristojbi na dana osiguranja ne može dovesti do „diskriminacij[e], dvostruko[g] oporezivanj[a] i nejednakost[i] koji ometaju slobodni protok kapitala” (uvodna izjava 2. Direktive 2008/7), tako da nije opravdano pozivati se na zabranu propisanu člankom 5. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2008/7.
- 23 Osim toga, prema mišljenju Porezne uprave, osiguranja koja je dalo društvo C&B nisu bila preduvjet za valjanost izdavanja obveznica koju se njima htjelo zaštititi (odnosno nisu bila obvezna) niti se smatraju popratnom transakcijom (kao što je to slučaj s upisom izdavanja u knjigovodstvene knjige, registracijom imatelja obveznica, eventualnom ovjerom akata društva, upisom u registar trgovačkih društava i objavom odluka o izdavanju koje su donijela društva), tako da nisu obuhvaćena predmetom zabrane predviđene Direktivom 2008/7.
- 24 Međutim, Porezna uprava tvrdi da je u ovom predmetu u svakom slučaju primjenjivo izuzeće predviđeno člankom 6. stavkom 1. točkom (d) Direktive 2008/7, s obzirom na to da pojam „drugih tereta” na koji se odnosi to pravno pravilo podrazumijeva osiguranja zalogom, a iz teksta tog pravnog pravila ne proizlazi da je to izuzeće ograničeno na prava na nepokretnoj imovini.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 25 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, stoga treba ocijeniti čine li osiguranja ranije navedena u točkama 9. do 11., koja su dana kako bi se osiguralo izvršenje i ispunjenje svih obveza i odgovornosti koje proizlaze iz zajma dobivenog za izdane obveznice, koji su ugovorili društvo C&B i banka BST, „formalnosti koje su [...] vezane” uz zajam, za potrebe članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2008/7.
- 26 Kad je riječ o tumačenju tog pravnog pravila, sud koji je uputio zahtjev navodi sudsku praksu Suda iz presuda donesenih u predmetima C-573/16, točka 32. i C-656/21, točka 28. te iz rješenja donesenog u predmetu C-335/22, točke 24. do 28., iz koje proizlazi, kako navodi taj sud, da su „formalnosti koje su [...] vezane” uz zajam obuhvaćene zabranom oporezivanja iz članka 5. stavka 2. točke (b) Direktive 2008/7 usko povezane formalnosti, odnosno one koje su uključene u transakciju prikupljanja kapitala razmatranu u cjelini ili su njezin dio.

- 27 Ne dovodeći u pitanje širinu tumačenja koje proizlazi iz navedene sudske prakse Suda, sud koji je uputio zahtjev naglašava da je točno da se „formalnosti koje su [...] vezane”, na koje se upućuje u tim presudama, odnosno klirinški sustav u prodaji dionica na burzi i usluge trgovanja udjelima u investicijskim fondovima, međusobno razlikuju ta da se razlikuju od onih formalnosti koje su predmet ovog postupka, koji se odnosi na davanje osiguranja u okviru upisa obveznica.
- 28 Budući da se u tim presudama ne upućuje na zabranu neizravnog oporezivanja u odnosu na davanje osiguranja na temelju izvršenja transakcija prikupljanja kapitala ni na akcesornu prirodu tog davanja osiguranja u kontekstu transakcije razmatrane u cjelini, sud koji je uputio zahtjev smatra da se na ovaj predmet ne može samo tako primijeniti ta sudska praksa Suda.
- 29 Osim toga, u navedenim se predmetima nije raspravljalo ni o primjenjivosti izuzeća predviđenog člankom 6. stavkom 1. točkom (d) Direktive 2008/7, a konkretno ni o onome što treba smatrati „drugim teretima”, uzimajući u obzir očita odstupanja u značenju koja proizlaze iz različitih sadržaja i verzija te direktive.
- 30 Razlike ili proturječna stajališta u pogledu tumačenja prava Unije očito se odražavaju u mišljenjima koja zagovaraju stranke u svojim podnescima, tako da su i društvo C&B i Porezna uprava zatražili da se Sudu upute prethodna pitanja.
- 31 Sud koji je uputio zahtjev podsjeća na to da je prethodni postupak, u skladu sa sudskom praksom Suda, instrument pravosudne suradnje na temelju kojeg nacionalni sud i Sud u okviru svojih ovlasti trebaju surađivati u donošenju odluke kako bi se osigurala jedinstvena primjena prava Unije u svim državama članicama. Isto tako, podsjeća na to da je nacionalni sud ovlašten ne iskoristiti tu mogućnost na temelju teorije *acte clair*.
- 32 S obzirom na sva prethodna razmatranja, sud koji je uputio zahtjev smatra da nisu ispunjene pretpostavke za primjenu teorije *acte clair* i da je stoga obvezno uputiti prethodna pitanja kako bi Sud odlučio o tumačenju i usklađenosti pravnih pravila nacionalnog prava s pravnim pravilima prava Unije.